

Vendelsö 2019 10 31

**Remissvar till Kulturdepartementet från Sveriges
Föreningar gällande betänkandet SOU 2019/01318/CSM/
Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället.**

Sveriges Föreningar

Kort om Sveriges Föreningar

Vi är en ideell nationell paraplyorganisation med mål att arbeta för att underlätta och stödja Föreningsråd och Allianser i lokalsamhället. Vi har drygt 30 lokala paraplyorganisationer som medlemmar och når totalt drygt 3 700 föreningar med olika inriktningar och målsättningar. Dessa lokala paraplyorganisationer finns från Piteå i norr till Trelleborg i söder.

Sveriges Föreningars vision är att sätta ett starkt och självständigt civilsamhälle i främsta rummet.

Sammanfattning av Sveriges Föreningars kommentarer till utredningen.

Sveriges Föreningar välkomnar betänkandet för att säkerställa att medel för civilsamhället används till verksamheter som respekterar demokratiska värderingar.

Vi sätter värde på att utredaren tillsammans med sakkunniga tagit fram ett gediget material som ger en aktuell bild av civilsamhällets möjligheter och svårigheter utifrån nu gällande reglementen. De visar på potentiella problem med nuvarande olika regeltolkningar hos bidragsgivande myndigheter utifrån dagens bidragsregler. Vi välkomnar demokrativillkorsutredningens tydlighet att inga bidrag ska ges till verksamheter som motarbetar demokratiska principer. Dock kan det i mindre föreningar utan något förbund, exempelvis inom kulturområdet, skapa merarbete och en osäkerhet om hur demokrativillkoren ska efterföljas. Demokrativillkoren och ett säkerställande att medel inte fördelas till organisationer som motarbetar vårt samhälles demokratiska

värderingar är av extra vikt i en tid med vissa krafter som motarbetar ett demokratiskt samhälle.

Offentliga bidrag är en viktig inkomstkälla för många organisationer inom civilsamhället. Ett avslag eller återbetalningsskyldighet kan ge stora konsekvenser för en enskild organisation. Därför ser vi det som en nödvändighet med tydliga och samstämmiga direktiv till berörda myndigheter som ska utforma gällande reglementen och kontrollera att dessa följs.

Att en organisation som inte följer demokratiska principer, inte tar avstånd till rasism, som motarbetar jämställdhet m.m. ska granskas och nekats offentliga medel, är för oss en självklarhet. Dock känner vi en viss oro över det ansvar som kommer att läggas på en enskild förening, eller annan lokal civilsamhällesorganisation. Det kan vara svårt att följa upp att det inte finns någon styrelseledamot, deltagare eller medlem som inte följer demokratiska värderingar.

Det krävs tydliga riktlinjer för det lokala civilsamhället för att undvika eventuella rättsliga processer för en enskild förening. Att en kommun är tydlig i sitt bidragsreglemente är en nödvändighet.

Med detta som utgångspunkt välkomnar vi utredningens bedömning:

- Att det finns goda skäl för kommuner och regioner att utveckla tydliga och likalydande demokrativillkor.
  - Att kommuner och regioner bör erbjudas stöd i tillämpningen av demokrativillkor och i arbetet med att utveckla ett förtydligat demokrativillkor.
-

Vi anser att det måste finnas möjligheter för en förening att åtgärda eventuella brister innan det ställs återbetalningskrav på föreningen.

I de fall där beslutet leder till återbetalningsskyldighet menar vi att det är viktigt att gällande myndighet klargör att trots indraget bidrag eller avslag så kvarstår rättigheten, utifrån grundlagens mening om föreningsfrihet, att bedriva verksamhet. Dock fastslår utredningen att verksamheten inte får vara i strid med samhällets grundläggande värderingar.

För att demokrativillkor ska kunna uppfyllas krävs tydliga riktlinjer både för bidragsgivaren av de offentliga medlen och den bidragsmottagande organisationen. Detta utifrån utredningens material.

Som vi ser det kan det vara nödvändigt att även kommunala myndigheter ser över och reviderar sina bidragsreglementen.

Civilsamhällets organisationer kan i vissa fall bli nödgade att se över sina stadgar.

Vi är eniga med utredningen att det är nödvändigt med demokrativillkor och att det krävs vissa förändringar och förtydliganden för bidragsgivande myndighet. Men samtidigt är det viktigt att bidragsmottagande organisation får stöd och redskap för att kunna följa demokrativillkoren och få de kunskaper som behövs.

Sidan 199 kapitel 2.3. ”- Enligt direktiven ska den kommunala sektorn involveras i arbetet och utredningen ska ta fram ett stödmaterial som kan användas av statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter. Utredningen redogör därför för den kommunala bidragsgivningen och de utmaningar som kommuner och regioner möter i tillämpningen av demokrativillkor.

Utredningens förslag till demokrativillkor gäller emellertid enbart den statliga bidragsgivningen.”

Vi ser det som en brist att, enligt utredningens förslag, eventuella förändringar av demokrativillkor enbart ska gälla den statliga bidragsgivningen. Dock sätter vi värde på att utredningen tagit fram en vägledning för handläggare.

Då vi har lokala föreningsråd med lokala föreningar som medlemmar anser vi att det är nödvändigt att den lokala myndigheten har tydliga direktiv för att kunna ta fram relevanta regler.

Vem ska avgöra att och om det förekommit någon form av odemokratisk handling i den lokala föreningen? Det kan kännas motigt för en mindre förening utan kansli och enbart ideellt engagerade om föreningen ställs till svars för en enskild medlems agerande. Många förenings styrelser har redan idag svårt att mäta med de krav som ställs från myndigheter. GDPR är ett exempel. Vi vill även lyfta fram behovet av en lokal diskussion

om vad som gäller om en enskild företrädare inte helt följt de demokratiska riktlinjerna. Ska organisationen bli utan ekonomiskt stöd för all framtid? Här anser vi att det är av vikt att bidragsmottagande organisation får stöd och redskap för att kunna följa demokrativillkoren och få de kunskaper som behövs.

Då vi företräder organisationer som har många föreningar med olika inriktningar går vi inte in på varje område där risk för kränkning finns. Alla föreningar med verksamheter för barn, kvinnofridsgrupper, föreningar som ger stöd åt brottsoffer, handikappföreningar, föreningar för nyanlända är exempel på där det kan behövas extra stöd och kunskap. Vi ser även en risk för eventuella kränkningar i föreningar utan en tydlig inriktning. Där man inte är vaksam kan det finnas en risk för övertramp av enskilda eller grupp inom föreningen. Heller inte om/att en enskild företrädare, föreläsare, gruppleddare m.m. på något vis handlar nedvärderande och kränkande mot någon medlem. Frågan om hur de ansvariga i föreningen får vetskap om en eventuell kränkning kan vara svår att lösa då den berörde kränkta personen inte alltid känner en trygghet i att berätta om det inträffade. Utöver demokrativillkoren som stöd ser vi därför behov av kunskap kring trygghets- och krishantering. Det sker till en viss del idag i en del organisationer men i de mindre föreningarna kan det saknas både kunskaper och resurser för att genomföra utbildningar. Här kan lokala paraplyer vara ett stöd där de finns och där det ges förutsättningar.

Vi ser ett stort behov i det lokala civilsamhället och en stor möjlighet för vår nationella organisation Sveriges Föreningar att vara ett stöd i olika former utifrån behov. Dock har vi svårigheter att genomföra det utan ekonomiskt stöd. Idag verkar vi helt ideellt utan några anslag.

Styrelsen för Sveriges Föreningar

Agneta Rolfhamre

Ordförande

Annebergsvägen 5   13668 Vendelsö   Mobil 0706746775

Mejladresser: info@sverigesforeningar.se
agneta.rolfhamre@sverigesforeningar.se agneta.rolfhamre@gmail.com